

قصه عشق

نگرشی تازه به روابط زن و مرد

نویسنده

دکتر ابرت جی. استرنبرگ

مترجم

علی اصغر بهاء

ویراستار: فروزنده داوری‌ناه



استرنبرگ، رابرت، ۱۹۴۹ - م.
قصه عشق / نویسنده رابرت جی. استرنبرگ؛ ترجمه ع.ا. بهرامی؛ ویراستار فروزنده داور پناه. - تهران: جوانه رشد، ۱۳۹۶.
ISBN 964 - 7575 - 08 - X فهرست نویسی براساس اطلاعات فیبا ۳۷۶ ص. مصور. جدول.
عنوان اصلی: Love is a story. a new theory of relationships.
۱. عشق - جنبه های روانشناسی. ۲. روابط بین اشخاص. ۳. روابط زن و مرد. الف بهرامی، علی اصغر، ۱۳۱۹ - : مترجم. ب.
داور پناه، فروزنده، ۱۳۴۰ - ، ویراستار. ج. عنوان. د عنوان: عشق یک داستان است داستان عشق شما چیست؟. ه. عنوان: عشق داستان است.
۵ الف ۵ ع / BF ۵۷۵ ۱۵۲/۴۱ کتابخانه ملی ایران ۸۲-۳۱۳۷ م

نقشه خیمه

مجموعه آثار دکتر رابرت جی. اس. نیر

قصه عشق

نگرشی تازه به روابط زن و مرد

نویسنده: دکتر رابرت جی. اس. نیر

مترجم: علی اصغر بهرامی

ویراستار: فروزنده داوریپناه

چاپ هفتم: پاییز ۱۳۹۶

چاپ پنجم: ۱۳۹۳ - چاپ ششم: ۱۳۹۵

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه

چاپ و صحافی: آرمانسا



مرکز نشر و بخش کتابهای روان‌شناسی و تربیتی

ساختمان مرکزی: خیابان انقلاب، خیابان دانشگاه خیابان شهدای ژاندارمری، شماره ۴۱، تلفن: ۶۶۴۰۴۴۰۶

فروشگاه میدان انقلاب، روبروی سینما بهمن، خیابان منیری جاوید (اردیبهشت)، شماره ۷۲،

تلفن: ۶۶۴۱۰۲۶۲ - ۶۶۴۹۸۳۸۶ - ۶۶۴۹۷۱۸۱

فهرست

۱۳	پیشگفتار
۱۷	بخش ۱. قصه‌هایی که باید می‌کنیم
۱۹	عشق به مثابه قصه
۲۰	قصه‌های عشق
۲۳	روابط به مثابه داستان
۲۴	قصه من، قصه تو
۲۶	قصه ما
۲۹	قصه‌های چندگانه ما از عشق
۳۱	کوهنوردی
۳۳	رابطه میان قصه‌ها و رویدادها
۳۶	یک رابطه با قصه‌های متناقض بسیار
۳۷	عناصر قصه
۴۳	چند نوع قصه
۴۹	قصه از کجا می‌آید و به کجا می‌رود؟
۵۱	قصه‌ها نشان می‌دهند که روابط چگونه بسط و توسعه می‌یابند
۵۵	داستان‌ها ممکن است رو به بهتر شدن داشته باشند یا رو به بدتر شدن
۵۷	چرا تلاش‌های عرفی در دگرگون کردن روابط، اغلب به شکست می‌انجامند

۵۹	شناخت قصه‌های آرمانی
۶۱	داستان‌هایی که قرار است بگوییم: زهدان فرهنگی
۶۳	بخش ۲. قصه‌های عشق
۶۷	قصه‌های نامتقارن
۶۷	قصه معلم - شاگرد
۷۲	قصه ایثار (فداکاری)
۷۷	قصه - کومت
۸۴	قصه بابیسی
۹۱	قصه زشت‌نگاری (پوگرافی)
۹۸	قصه وحشت
۱۰۷	قصه‌های شیئی
۱۰۷	شخص در مقام شیء
۱۰۷	قصه علمی - تخیلی
۱۱۳	قصه مجموعه (کلکسیون)
۱۱۸	قصه هنر
۱۲۴	رابطه به مثابه شیء
۱۲۵	قصه خانه و خانواده
۱۳۰	قصه بهبودی
۱۳۷	قصه دین
۱۴۲	قصه بازی
۱۴۹	قصه‌های مشارکت
۱۴۹	قصه سفر
۱۵۴	قصه بافندگی و دوزندگی
۱۵۹	قصه باغ (باغچه)
۱۶۴	قصه تجارت
۱۶۹	قصه اعتیاد

۱۷۵	قصه‌های روایی
۱۷۵	قصه خیال (فانتزی)
۱۸۱	قصه تاریخ
۱۸۸	قصه علم
۱۹۳	قصه آشپزی (کتاب آشپزی)
۲۰۱	قصه‌های گونه (ژانر)
۲۰۱	قصه جنگ
۲۰۶	قصه تأثیر
۲۱۱	قصه طنز
۲۱۶	قصه معما
۲۲۳	بخش ۳. مسایل ضمنی
۲۲۳	آیا می‌توانیم قصه خود را تغییر دهیم و روابط خود را بهبود بخشیم؟
۲۲۵	آزمون دیدگاه قصه
۲۳۱	عشق چیست؟
۲۳۷	نمایه
۲۴۶	پی‌نوشت‌ها

پیشگفتار

من نیز همچون دیگران: زمان درازی بر آن بوده‌ام تا به پاسخ این پرسش دست بیابم که: چرا برخی از روابط صمیمانه من به محبت انجامیده‌اند و برخی با شکست مواجه شده‌اند. من نیز همچون دیگران پیرامون روابط انسانی می‌فکرانم، گزارش رسانه‌های گوناگون را دیده‌ام، و نزد مشاورانی رفته‌ام که همه قول داده‌اند مرا در ساختن پیوندهای این روابط یاری دهند. حتی بخشی از دوران حرفه‌ای خود را در مقام روان‌شناس بر سر این درگذاشته‌ام بلکه دریابم چه عواملی در روابط من کارساز بوده‌اند و چه عواملی کارساز نبوده‌اند. طرفه آنکه حتی نظریه‌های خود من نیز راه به جایی نبرده‌اند و مرا در کار این شناخت به جایی نرسانده‌اند، چه شناخت روابط خودم و چه شناخت روابط دیگران. من از آغاز دهه ۸۰ (۱۹۸۰) دست به کار بررسی عشق زده‌ام و از همان آغاز همه هم خود را صرف بررسی ساختار عشق کرده‌ام. من همراه یکی از دانش‌جویان دوره دکتری به نام سوزان گراچک،^۱ نوعی نظریه درباره عشق ارائه داده‌ام که مبنای آن روان‌سنجی است (۱). من این بود که ببینیم آیا می‌توان عشق را براساس اجزای تشکیل دهنده آن شناخت، و اگر پاسخ مثبت باشد، ماهیت این اجزای تشکیل دهنده چیست. براساس این نظریه، عشق را می‌توان با توجه به طیف وسیعی از عاطفه‌ها، اندیشه‌ها و انگیزش‌هایی متفاوت با هم شناخت: پدیده‌هایی مثل علاقه و میل به انسانی دیگر، برقراری ارتباط متقابل به صورتی شایسته، و حمایت از یکدیگر. مشکل کار در این بود که به نظر می‌رسید این مجموعه «اجزای تشکیل دهنده» مبتن عناصر عشق هستند و این عناصر را توضیح می‌دهند، بی‌آنکه آنها را به شیوه‌ای روشمند سامان دهی کنند و بی‌آنکه نشان دهند چرا من و نه کسی دیگری انسان خاصی را دوست می‌دارد و انسان دیگری را دوست نمی‌دارد.

به اواخر دهه ۸۰ که رسیدیم نظریه تازه‌ای برای عشق ارائه کردم که مبنای آن مثلث بود: «نظریه سه وجهی عشق»^۱. براساس این نظریه عشق را می‌توان در چهارچوب سه مؤلفه شناخت: صمیمیت،^۲ شور و شهوت^۳، و تعهد^۴ (۲). در گونه‌های مختلف عشق این مؤلفه‌ها به صورت‌های مختلفی با هم ترکیب می‌شوند و به هم می‌آمیزند. برای مثال، ویژگی عشق رمانتیک صمیمیت به علاوه شور و شهوت است، ویژگی عشق احمقانه یا بلاهت آمیز تعهد است که تنها شور و شهوت به آن دامن می‌زند، و عشق کامل یا تمام عیار آمیزه‌ای از همه این مؤلفه‌های سه گانه است: یعنی صمیمیت، شور و شهوت و تعهد. هر چند این نظریه، برخلاف نظریه پیشین، گونه‌های عشق را به شیوه روشمندی سامان داده است، اما در عین حال پاسخی بدین پرسش نمی‌دهد که چرا من و نه کس دیگری عاشق این فرد خاص می‌شود و نه عاشق فرد دیگری، و نیز آنکه چرا من و نه کس دیگری قادر است با انسان خاصی رابطه عاشقانه برقرار کند و نه با انسان دیگری.

میانه دهه ۹۰ با نگاه تازه‌ای به همه چیز می‌نگریستم. فهمیدم که لازم است بنشینم و با داستان‌های بسیاری که بیایان عشق شنیده بودم کلنجار بروم و آنها را طبقه‌بندی و سامان‌دهی کنم. این داستان‌ها تفاوت‌های بسیار زیادی با هم داشتند؛ این تفاوت‌ها نه تنها میان روابط مختلف وجود داشت، بلکه گاهی در درون خود رابطه هم به چشم می‌خورد: گاهی دو همسر، دو قصه کاملاً متفاوت را پیرامون روابطشان نقل می‌کردند و به نظر می‌رسید که هرگاه این دو قصه تفاوت زیادی با هم داشته باشند، جفت‌ها نیز رضایت کمتری از رابطه خود دارند. از این رو دست به کار صورت‌بندی دیدگاه عشق به مثابه قصه شدم.^(۳) و این همان نظر داهی است که در کتاب عرضه می‌کنم. این دیدگاه بر این فرض مبتنی است که ما آدمیان گرایش داریم بر کسان و رابطه‌ها شوق و اشتیاق داریم. یکی است یا مشابه آن است، اما نقش این کسان در قصه‌ها مکمل یکدیگر است. خود ما است. و بدین ترتیب، این کسان، از جنبه‌هایی مثل خود ما هستند، اما از جنبه‌های دیگری بالقوه ز ما متفاوتند. اگر از سر اتفاق بر کسی عاشق شویم که قصه‌ای کاملاً متفاوت داشته باشد، آن وقت است که رابطه ما و هم عشقی که زیر ساخت این رابطه است، وضعیتی متزلزل پیدا می‌کند.

برای ارزیابی دیدگاه عشق به مثابه قصه، شواهدی گرد آورده‌ایم که آنها را در این کتاب توضیح داده‌ایم، اما تلاش ما برای اعتبار بخشیدن به آنها به پایان نرسیده و احتمالاً این تلاش تا مدت درازی همچنان ادامه یابد. و در نتیجه، کتاب حاضر گزارش کارهایی ناتمام است و نه عرضه نهایی نظریه‌ای که به طور کامل به محک زده شده باشد.

1. triangular theory of love

2. intimacy

3. passion

4. commitment

5. formulate

این کتاب را برای همه کسانی نوشته‌ام که به عشق علاقه‌مندند، که به احتمال زیاد همگان را شامل خواهد شد. این کتاب در زمره کتاب‌های «چه کنیم تا...» نیست، و نیز کتابی نیست که سبب خوشامد و ارضای ذهنیت‌های بیمارگونه در حال بهبودی شود. کوشیده‌ام کتاب حاضر کتابی جدی باشد که هم برای غیرمتخصصان راحت قابل فهم باشد و متخصصان را نیز به کار آید. امیدوارم خوانندگان به دیدگاه تازه‌ای در باب عشق دست بیابند و براساس آن به پاسخ‌هایی برسند که نظریه‌های سنتی و از آن جمله نظریه‌های پیشین خود من، از عرضه این پاسخ‌ها عاجز بوده‌اند؛ پاسخ به پرسش‌هایی از این دست که چرا به این کسان خاص عاشق شده‌ایم و چرا عشق ما به کسانی دوام می‌آورد و به کسان دیگری دوام نمی‌آورد.

کسان زیادی مستقیم و غیرمستقیم، در شکل‌گیری این کتاب دست داشته‌اند. دو تن از همکاران گذشته من در بررسی عشق، سوزان گراجک و مایکل بارتز^۱، سهم مهمی در شکل‌گیری اندیشه من داشته‌اند، در سال‌های اخیر با آن پیل^۲ کار کرده‌ام، که این همکاری نیز در شکل‌گیری و بسط هر چه بیشتر نضرات من پیرامون عشق بسیار مؤثر بوده است، به ویژه از نظر کیفیت ساختار اجتماعی عشق.^(۳)

همکاری‌های مهزاد حجت‌آبی^۳ نهایتاً منتهی شده است. وی کمک بزرگی در تدوین و تهیه سیاهه مباحثی کرده است که برای ارزیابی قضاوت‌ها و رویان مختلف در این کتاب آمده‌اند. حجت در کار تأیید اعتبار نظریه من نیز با من همکاری کرده است، از آن جمله در کار بررسی‌هایی که طی آن دانشجویان یکی از کلاس‌های پرجمعیت روان‌شناسی^۴ به رابطه عاشقانه خویش را نقل کرده‌اند. نیل وچسler^۴ نیز در کار گردآوری و نقل قصه‌های این کتاب کمک شایانی کرده است؛ به علاوه قصه معلم - شاگرد از پیشنهاد‌های ایشان است.

این همکاران در مراحل مختلفی از شکل‌گیری این کتاب مرا یاری کردند که از همه آنها سپاسگزارم. سای دورواسولا^۵ ساعت‌های بسیاری را صرف پردازش واژگان کرده است؛ از او نیز سپاسگزارم. و سرانجام از کسان زیر نیز به دلایل گوناگون سپاسگزارم: چون بوسرت^۶ که کتاب را به مؤسسه انتشاراتی آکسفورد سپرد؛ سووارگا^۷ که دست نوشته‌های مرا ویرایش کرده است؛ کیم تور - تاسو^۸ که مدیر تولید این کتاب در مؤسسه انتشاراتی آکسفورد بوده است؛ و نیز همه افراد خانواده‌ام که چیزهای بسیاری پیرامون عشق به من آموخته‌اند.

1. Michael Barenes

2. Anne Beall.

3. Mahzad Hojjat

4. Neil Wechster.

5. Sai Durvasula

6. Joan Bossert

7. Sue Warga

8. Kim Torre - Tasso

قصه‌های این کتاب یا براساس روایت افراد واقعی هستند یا آنکه ترکیبی از چند موردند که طی سالیان بسیار شکل گرفته‌اند. با این همه، همه نام‌ها و جزئیات این داستان‌ها را تغییر داده‌ایم، به طوری که همه کسان به کلی ناشناس مانده‌اند.

رابرت جی. استرن برگ

نیو هیون، کانکتیکت

اوت ۱۹۹۷

www.ketab.ir